

Notitie fusie regionale bond - KNSB

Aan: Bondsraad

Van: Fusie onderzoekscommissie

Onderwerp: Fusie KNSB – regionale bond

Doel: Oordeelvormend

Datum: 1 november 2024

Postnummer: 24-20433

cc. AB

Gevraagd

Uitspraak van de Bondsraad over de volgende zaken uit deze notitie:

1. Keuze dat bij een fusie de regionale bond/afdeling en de KNSB samen bepalen welke taken de afdeling gaat uitvoeren en welke taken naar de KNSB gaan.
2. Hoe de extra kosten van de KNSB na fusie met een regionale bond moeten worden gedekt; dit betreft:
 - a. Kosten voor initiële investeringen van de KNSB die nodig zijn om de extra werkzaamheden schaalbaar te maken. Dit mede gelet op de uitspraak van de Bondsraad dat fusie vrijwillig is, wat kan betekenen dat bonden niet op hetzelfde moment voor een fusie hoeven te kiezen (en ook dat er langere tijd een situatie kan zijn waarin regionale bonden en afdelingen naast elkaar bestaan). Behalve kosten zal de KNSB overigens ook de nodige tijd moeten besteden om de organisatie in te richten op een fusie.
 - b. Kosten van de taken die de KNSB structureel voor een afdeling gaat uitvoeren na een fusie. Dat betreft in elk geval de financiële administratie en het accountmanagement richting verenigingen. Overige taken zijn afhankelijk van afspraken tussen regionale bond/afdeling en KNSB (zie 1). NB De kosten voor de uitvoering van de financiële administratie en het accountmanagement worden door de commissie voorlopig geschat op € 2,75 per lid excl. BTW en € 3,30 incl. BTW (prijspeil 2024).
3. Hoe wordt omgegaan met de reserve van de regionale bond na fusie. Vertrekpunt daarbij is dat de reserve geormerkt blijft voor de afdeling. De volgende opties zijn in overweging genomen door de commissie:
 - a. De reserve blijft in stand en de KNSB beheert de reserve. De commissie tekent hierbij aan dat het gedurende lange tijd aanhouden van deze reserve geen doel heeft en dat deze reserve beter kan worden besteed aan versterking van de (regionale) schaakgemeenschap. Suggestie van de commissie is dat een concreet plan voor de besteding van de reserve binnen een redelijke termijn onderdeel wordt van de fusie-afspraken.
 - b. Oprichting van een stichting waarin de reserve wordt ondergebracht. Dit wordt gedaan door de regionale bond. De reserve blijft volledig buiten de KNSB.
4. De vraag of de kosten van een fusie volledig door de fuserende regionale bond moeten worden gedragen of dat deze kosten gedeeld worden door de gehele georganiseerde schaakgemeenschap. De commissie schat in dat de drempel voor een fusie anders hoog ligt, zeker voor de eerste bond.

De commissie is er, conform eerdere besprekingen in de Bondsraad, ervan uitgegaan dat een fusie van een regionale bond met de KNSB alleen op vrijwillige basis is.

Aanleiding

In 2017 hebben de SBO, de OSBO en de SGS (hierna: SOS-bonden) gezamenlijk de wens uitgesproken om zichzelf op termijn op te heffen en verder te gaan als een afdeling van de KNSB. Dat heeft in de afgelopen jaren al tot enkele tastbare resultaten geleid:

- Een gezamenlijke regionale competitie, de SOS-competitie.
- Rechtstreekse inning van de KNSB-contributie bij verenigingen door de KNSB.
- Mogelijkheid voor regionale bonden om de inning van de regionale contributie te laten uitvoeren door de KNSB.

Vanwege de implicaties van de opheffing van enkele regionale bonden voor de andere regionale bonden en voor de KNSB is dit voornemen meerdere malen besproken in de Bondsraad. Daaruit is ook een andere bestuurlijke vernieuwing op de agenda komen, nl. de invoering van de ledenraad (een van de startvragen destijds was wat er zou moeten gebeuren met het stemrecht van een regionale bond die zichzelf opheft). De ledenraad blijft verder buiten beschouwing in deze notitie. Met het besluit van de Bondsraad van 8 juni 2024 om in te stemmen met wijziging van de statuten is de opheffing van een regionale bond, omvorming tot een afdeling en daarmee een fusie met de KNSB mogelijk geworden (evenals de ledenraad).

Opheffing van een regionale bond, en daarmee een fusie met de KNSB, vraagt verdere uitwerking. In december 2023 heeft de Bondsraad besloten tot een fusie onderzoekscommissie die de verantwoordelijkheid krijgt voor deze uitwerking. De fusie onderzoekscommissie bestaat nu uit Huub Blom (OSBO), Jan Poland (NHSB), Ton van Vliet (ZSB), Max Kanbier (FAC), aangevuld met Dharma Tjiam (directeur KNSB) en Erik Mijnheer (voormalig bestuurslid KNSB met als portefeuille bestuurlijke hervorming). Focus van de commissie ligt, conform de opdracht van de Bondsraad, op de financiële aspecten,

Gevolgen fusie regionale bond met KNSB

Regionale bond en afdeling beide mogelijk

Een regionale bond is een zelfstandig rechtspersoon. Dat betekent dat de beslissing om zichzelf op te heffen, altijd bij de regionale bond zelf zal liggen en niet kan worden opgelegd. Uit eerdere Bondsraadsvergaderingen is ook gebleken dat regionale bonden verschillend denken of ze als rechtspersoon willen blijven bestaan. Om die reden bieden de nieuwe statuten de mogelijkheid voor regionale bonden en afdelingen (als organisatieonderdeel van de KNSB) om naast elkaar te bestaan. Dat leidt tot de volgende conclusie van de commissie:

De commissie begrijpt dat het een lastige afweging voor een regionale bond als zij voor de keuze staat om zichzelf op te heffen. Als er voldoende vrijwilligers zijn om het werk uit te voeren, dan is er geen noodzaak en hoeft die keuze wellicht ook niet gemaakt te worden.

Conclusie: Fusie van een regionale bond met de KNSB (en omvorming tot afdeling) is vrijwillig. Effect kan zijn dat er een hybride situatie ontstaat van regionale bonden en afdelingen, die ook langere tijd kan bestaan..

Toedeling taken na de fusie

De commissie heeft gekeken naar de huidige werkzaamheden van de regionale bonden en besproken wat er met die werkzaamheden gebeurt na een eventuele fusie met de KNSB. De commissie kwam tot de conclusie dat dit per afdeling verschillend kan zijn, en het resultaat zal zijn van overleg tussen regionale bond/afdeling en de KNSB welke taken naar de KNSB overgaan, Voor de regionale bond/afdeling zal ook de hoogte van de kosten voor de leden na de fusie een aspect in de afweging zijn. Overdracht van taken naar de KNSB betekent dat het werk dat eerst door vrijwilligers wordt gedaan, voortaan door een professional c.q. betaalde kracht wordt uitgevoerd. Anders gezegd, de belangrijkste vragen bij de beslissing om een afdeling te worden, zijn:

1. Wat wil een afdeling zelf blijven doen?
2. Hoe wil de afdeling dat gaan bekostigen?

Hieronder is een overzicht gemaakt van taken die een regionale bond uitvoert en waarover bond/afdeling en KNSB afspraken moeten maken. Er zijn wel enkele uitzonderingen die direct volgen uit het feit dat een afdeling na de fusie met de KNSB geen zelfstandige rechtspersoon meer is. Enkele taken dienen dan in elk geval naar de KNSB te gaan, enkele taken komen te vervallen.

Overzicht taken regionale bond waarover afspraken moeten worden gemaakt

1. Regionale (jeugd)competitie organiseren:
 - a. Wervingscampagnes deelname
 - b. Bijhouden inschrijvingen
 - c. Competitie-indelingen maken
 - d. Bijhouden uitslagen en standen
 - e. Prijzen regelen en uitreiken
 - f. Zorgen voor actuele competitie-reglementen
 - g. Competitieleiding
 - h. Commissie van beroep regionaal
2. Regionale (jeugd)toernooien organiseren:
 - a. Regionale persoonlijke (jeugd)kampioenschappen
 - b. Regionale basisschoolkampioenschappen
 - c. Grand Prix toernooien of vergelijkbaar
 - d. Optioneel: andere kampioenschappen, bijv. voor veteranen, snelschaak clubteams (dat doet niet elke afdeling)
 - e. Organiseren betekent, naast de punten genoemd onder punt 1 competitie (vertaald naar toernooien), zorgen voor locatie en organisatie-team voor elk toernooi. Praktijk zal vaak zijn dat een van de clubs dit (grotendeels) voor haar rekening neemt.
3. Regelen verkiezing en afvaardiging ledenraadslid van de afdeling
4. Overige taken (sommige zijn niet voor elke regionale bond relevant):
 - a. Beheren afdelingswebsite
 - b. Beheren regionale schaakkalender
 - c. Verhuur van schaakmateriaal
 - d. Organiseren regionale (jeugd)trainingen
 - e. Regelen begeleiding voor jeugd NK's

Taken die naar de KNSB gaan

1. Financiële administratie. Als een regionale bond zichzelf opheft, is hij geen rechtspersoon meer en dat betekent dat ook de bankrekening komt te vervallen. Dat betekent dat de verantwoordelijkheid voor de financiële administratie naar de KNSB gaat. Wat houdt dit in?
 - a. Inning inschrijfgelden competities en toernooien
 - b. Betaling facturen en declaraties
 - c. Opstellen financiële kaders in overleg met de afdeling. Uitgangspunt is dat inkomsten en uitgaven van de afdeling jaarlijks in evenwicht zijn.
2. Verenigingsondersteuning (op verzoek)

Taken die vervallen wegens het vervallen van de rechtspersoonlijkheid.

1. Bestuurlijke taken:
 - a. Organiseren Algemene Ledenvergaderingen
 - b. Organiseren bestuursvergaderingen
 - c. Controle boekhouding/kascontrole
2. Administratieve taken:
 - a. Zorgen voor actuele statuten en huishoudelijk reglement
 - b. KvK inschrijving, UBO-register

Organisatie van de afdeling

In de vorige paragraaf staat dat een regionale bond/afdeling met de KNSB in overleg gaat over wie de werkzaamheden na de fusie gaat uitvoeren. Vervolgens dient de afdeling in welke mate zij zelf nog een (vrijwilligers)organisatie in stand houdt. Als een afdeling nog alle regionale competities en toernooien wil blijven organiseren (vergelijkbaar met de rol van districten bij de bridgebond), dan is er nog een groep van vrijwilligers nodig. In dat geval kan de commissie zich ook voorstellen dat deze groep samen een afdelingscommissie gaan vormen voor afstemming van praktische zaken. Hoe meer taken naar de KNSB, hoe minder een dergelijke commissie nodig zal zijn.

Gevolgen fusie voor bondsbureau KNSB

Bij een fusie tussen regionale bond en KNSB gaan in elk geval de financiële administratie en het accountmanagement voor die afdeling naar de KNSB. Vooral voor het administratieve deel is het een behoorlijke puzzel hoe dat vorm te geven. Extra uitdagingen zijn de vrijwilligheid van een fusie en dat na fusie tussen afdelingen kan verschillen welke taken zij zelf blijven doen en wat naar de KNSB gaat. Daarom zijn flexibiliteit en schaalbaarheid bij het bondsbureau van groot belang.

De commissie is van mening dat werkzaamheden die – na afstemming tussen regionale bond/afdeling en KNSB – naar de KNSB gaan, worden uitgevoerd op voorwaarden van de KNSB. Dus als bijvoorbeeld de regionale competitie door de KNSB wordt georganiseerd, dat dan Netstand wordt gebruikt – ook als een regionale bond dat nu nog niet doet.

Om het extra werk te beperken en de schaalbaarheid te vergroten, zal de KNSB processen gaan standaardiseren en daarbij veel meer gebruik maken van automatisering. Dat vraagt vooraf extra investeringen, die worden terugverdiend met lagere jaarlijkse uitvoeringskosten. Eerder heeft de Bondsraad bepaald dat de uitvoeringskosten voor de KNSB ten behoeve van een afdeling worden gedragen door de leden van de afdeling, via een afdelingsopslag. Voor verdere uitwerking zie de volgende paragraaf (financiën).

Financiën

Er zijn verschillende consequenties van financiële aard. Hieronder staan ze op een rij, inclusief zaken waar de commissie consensus over heeft en zaken waarover nog gesproken moet worden.

1. Financiële reserves van de regionale schaakbond

Elke bond heeft momenteel een substantiële financiële reserve. De commissie heeft besproken hoe daarmee om te gaan en komt tot het volgende advies:

Advies: De reserve is eigendom van (de leden van) de regionale schaakbond. Vertrekpunt is dat na fusie met de KNSB de reserve geormerkt blijft voor de afdeling. Deze vervalt niet aan de KNSB.

De commissie heeft besproken dat het onwenselijk is om reserves van voormalige regionale bonden permanent op de balans van de KNSB te houden. Er is geen noodzaak voor deze reserves en de commissie acht het logisch dat deze besteed worden aan versterking van de (regionale) schaakgemeenschap. Suggestie van de commissie is dat een concreet plan voor de besteding van de reserve binnen een redelijke termijn onderdeel wordt van de fusie-afspraken. Een idee kan zijn om de reserve in te zetten voor dekking van de regionale opslag, zodat de leden van de afdeling gedurende een bepaalde tijd geen regionale opslag hoeven te betalen.

Een andere optie is in de commissie gesuggereerd, nl. dat een regionale bond bij opheffing het vermogen kan onderbrengen in een stichting.

2. Regionale opslag van de afdeling

In de huidige situatie heft elke regionale bond regionale contributie. De hoogte van de contributie verschilt per bond. Ook zijn er verschillen per bond of er wel/geen onderscheid gemaakt wordt tussen jeugd en volwassenen, en of ook dubbelleden contributie dienen te betalen (ook afhankelijk of deze het hoofdlidmaatschap bij een club binnen dezelfde regionale bond heeft).

Na fusie van een regionale bond met de KNSB komt de regionale bondscontributie te vervallen. Deze zal worden vervangen door een regionale opslag per lid ter dekking van:

- 1) De kosten van de afdeling.
- 2) De kosten voor de extra werkzaamheden die de KNSB gaat verrichten. Dit volgt uit een eerdere uitspraak van de Bondsraad, dat de kosten van een afdeling niet moeten worden afgewenteld op alle leden.

Hoe de hoogte van de regionale opslag bepaald wordt, is nog een discussiepunt binnen de commissie. Er zit namelijk spanning tussen twee uitgangspunten die allebei wenselijk worden geacht. Enerzijds de wens tot standaardisatie (zie vorige paragraaf), waarmee de uitvoeringskosten voor de KNSB beperkt kunnen worden. Een logisch vervolg hiervan is een gelijke regionale opslag voor elke afdeling. Anderzijds de uitspraak dat kosten van een afdeling niet mogen worden afgewenteld op anderen. Als er verschillen in kosten zijn tussen afdelingen, dan leidt een gelijke regionale opslag juist tot afwenteling van de kosten.

3. Gevolgen voor de KNSB (financiële administratie, accountmanagement)

Op dit moment is lastig in te schatten wat de kosten voor de extra werkzaamheden voor de KNSB gaan worden. Daarbij komt ook de onzekerheid over het aantal regionale bonden dat wil fuseren, dat fusies ook niet tegelijkertijd hoeven plaats te vinden en dat per afdeling kan gaan verschillen welke taken naar de KNSB gaan. Dat maakt het uitdagender om het werk te organiseren en de daarvoor benodigde menskracht in te plannen.

In elk geval is wel te verwachten dat de voorbereidingen van een fusie van de KNSB de nodige tijd en aandacht zal vragen. Er zullen verschillende gesprekken plaatsvinden tussen KNSB en regionale bond over de voorwaarden en afspraken van een fusie. Verder zal de organisatie moet worden ingericht op de nieuwe, extra werkzaamheden. Met name bij de eerste fusies, als er nog geen voorbeelden liggen, zal dit spelen.

Kosten initiële investeringen

Zoals eerder aangegeven helpt verregaande standaardisatie en gebruik van automatisering om de extra financieel administratieve werkzaamheden in omvang beperkt te houden en schaalbaar te maken. Daarmee hebben we de flexibiliteit om met de onzekerheid over het aantal fusies en de timing om te gaan. Dat vraagt echter wel een initiële investering voor de KNSB. De vraag is hoe die investering gedekt gaat worden. Als de kosten van een afdeling niet mogen worden afgewenteld op alle leden, dan is het gevolg dat de kosten van de initiële investeringen terecht komen bij de bonden die als eerste besluiten tot fusie. Bonden die in een later stadium fuseren, profiteren daar dan van. De vraag is hoe we daarmee moeten omgaan.

De commissie heeft dit punt besproken. Als suggestie werd gedaan dat de eerste bond(en) die wil(len) fuseren, gezamenlijk de startkosten dragen. Deze afdelingen kunnen dan worden gecompenseerd door regionale bonden die op een later moment kiezen voor fusie. Dat doet recht aan het uitgangspunt dat de kosten van de fusie niet worden afgewenteld op alle leden. Dat betekent wel dat de eerste bond hoge kosten heeft, en dat verhoogt de drempel. Bovendien zou bij elke volgende fusie een herberekening moeten plaatsvinden.

Een mogelijkheid is om de kosten van initiële investeringen wél door alle bonden/leden gezamenlijk te laten dragen. Dan worden de kosten niet afgewenteld op de eerste afdelingen, dan wel hoeft er geen compensatie plaats te vinden als regionale bonden later fuseren, Ter compensatie kunnen regionale bonden de mogelijkheid krijgen om de ontwikkelde tools (bijv. website, formulieren) ook te gebruiken.

Tot slot is binnen de commissie de vraag gesteld of de investering door de KNSB kan worden gedaan.

Kosten structurele uitbreiding werkzaamheden

De kosten van de extra financieel – administratieve werkzaamheden en het accountmanagement van afdelingen worden gedekt door een regionale opslag per lid van de afdeling. De hoogte van de opslag wordt voornamelijk bepaald door de tijd die nodig is voor het werk. Daarnaast zullen er kosten zijn voor licenties, toename financiële transacties (wordt bij zakelijke rekeningen en bij iDeal in rekening gebracht). We zullen proefondervindelijk moeten zien of dit om een substantieel bedrag gaat. Op de opslag moet nog BTW worden berekend vanwege de BTW-plicht van de KNSB.

Rekenvoorbeeld: Berekening personeelskosten per uur

Salaris: max. schaal 9 (€ 4.929/maand, peildatum 1 april 2025)

Optellen: 8% vakantietoeslag

Optellen: eindejaarsuitkering vast € 900

Optellen: eindejaarsuitkering flexibel: 1,8% jaarsalaris incl. vakantietoeslag

Al het bovenstaande vermeerderen met 25% voor sociale lasten en pensioenpremies

Optellen: € 4.000 voor personeelskosten (zoals reiskosten en thuiswerkvergoeding) → Totaal € 86.400

Aantal te werken uren per jaar: 1.930 uur -/- 182,4 uur vakantie = 1.750 uur

Dit komt op € 49 per uur.

Als we dezelfde berekening gebruiken voor iemand die in het midden van schaal 8 zit (de ondergrens van wat ik reëel acht voor ondersteuning), dan is het uurtarief € 40. Wellicht is het meest praktisch om bij de inschattingen uit te gaan van een uurtarief van € 45.

De omvang van de extra werkzaamheden voor de KNSB is vooraf moeilijk in te schatten. Laten we uitgaan van gemiddeld 80 uur per jaar per afdeling. Dat komt neer op 2 uur/week met uitzondering van de vakantieperioden; 1 uur voor financiële administratie en 1 uur voor accountmanagement. Voor een afdeling met veel verenigingen (i.c. grotere regionale bonden) zal er meer werk zijn dan voor een afdeling met weinig verenigingen (i.c. kleinere regionale bonden); via een opslag per lid wordt hier recht aan gedaan. Met behulp van het berekende uurtarief komen we dan op € 3.600 ex BTW en € 4.356 incl. BTW. Voor 13 afdelingen wordt dat € 46.800 ex BTW en € 56.600 incl. BTW. Met 17.350 hoofdleden bij de verenigingen (peildatum 1 juli 2024) betekent dit € 2,75 per lid ex BTW en € 3,30 incl. BTW. Als we, analoog aan de KNSB-contributie, willen differentiëren tussen volwassenen en jeugd kom je op €3,10/€ 1,55 ex. BTW en € 3,75/€ 1,88 incl. BTW.. Opslag voor kosten voor de activiteiten van de afdeling zijn hierin nog niet meegerekend.

Vanwege de vrijwilligheid van fusie heeft de commissie overigens een potentieel uitvoeringsprobleem gedetecteerd. Met name bij het accountmanagement, waar het (vrijwel) volledig om personele inzet gaat, zal het bij fusie met een beperkt aantal bonden lastig worden om hiervoor een functie van voldoende omvang te creëren.

